

Sak 2013-58: Høring – poolordning NP

Som omtalt i sak 2013-46, nedsatte Norsk Presseforbunds styre 23. november 2012 en arbeidsgruppe med oppdrag ”å utarbeide forslag til tydelige retningslinjer for poolfotografering, med særlig vekt på hvordan poolordninger for still- og videofotografer skal organiseres. Gruppen skal utarbeide forslag der det skal tas hensyn til hvem som mest effektivt kan gjennomføre oppdrag på vegne av mediefelleskapet. Herunder skal gruppen blant annet vurdere administrasjon/support, pris/kostnader, og hvor raskt materialet kan stilles til rådighet for andre. Det må utarbeides forslag om hvordan rettighetsspørsmålet for poolmateriale skal løses, også med tanke på eventuell fremtidig bruk.”

Arbeidsgruppen besto av Ole Kristian Bjellaanes (NTB), Silje Hovland (TV2), Jan Georg Vedelder (NRK), Thor Woje (Romerikes Blad/Amedia), Ole Martin Bjørklid (Hjemmet/Egmont HM), Olav Hasselknippe (Aftenposten), Rino Rådahl (Her og Nå) og Kristine Foss (Norsk Presseforbund).

Arbeidsgruppens forslag (vedlagt) ble lagt frem for NPs styre og drøftet i møte 14. juni. Det ble da vedtatt å sende retningslinjene på høring blant NPs medlemsorganisasjoner.

I møtet 19. september fattet NR-styret følgende vedtak: «NR anbefaler at NPs styre vedtar nye retningslinjer for pool-fotografering i tråd med forslaget fra arbeidsgruppen.»

I Norsk Presseforbunds styre kom det – blant annet med bakgrunn i innspill fra Norsk Journalistlag – opp en diskusjon knyttet til rettighetsavklaringen, og da særlig til spørsmålet om fotografenes rettigheter. Etter det gjorde NP-styret følgende vedtak:

«Utvalget tar ny diskusjon på bakgrunn av dagens innspill, og styrelederen oppfordrer alle styrets medlemmer til å komme med eventuelt nye innspill umiddelbart når nytt utkast foreligger.»

I en epost av 11. oktober fremmer NPs generalsekretær nå følgende forslag overfor NPs styremedlemmer:

«På bakgrunn av diskusjonen under styremøte, foreslår vi å slå sammen punkt 7 og punkt 8. Endringer er merket i kursiv. Legg spesielt merke til at det nå står eksplisitt at fotografen alltid skal krediteres. Dette er noe som følger av åndsverksloven og praksis i dag, men NJ ønsker likevel å få det inn som et eget punkt i retningslinjene. Slik det står nå, er dette et ufravikelig punkt, dvs. kan ikke avtales bort.

Nytt punkt 7 Gjenbruk og rettigheter

Pooldeltakere har rett til gjenbruk i egne sendinger og plattformer dersom ikke annet er avtalt med poolhaver. *Poolhaver har ansvaret for å avklare de avtalemessige sidene opp mot eventuell opphavsmann.*

Ved bruk av bilder fra pool skal poolhaver krediteres, hvis ikke annet er avtalt.
Fotografen skal alltid krediteres. Dette gjelder også ved gjenbruk.

Rettigheter til bildene ligger hos poolhaver. Deltakere i poolen kan ikke videreformidle materiale til andre uten etter avtale med poolhaver.»

I en epost av 14. oktober har NJs nestleder Hege Iren Frantzen spilt inn følgende til NR-sekretariatet, med utgangspunkt i forslaget fra NPs sekretariat:

«Formuleringen slik den står nå er for så vidt ok for NJ, med ett unntak hvor jeg tror man har gjort en formulering skarpere enn gruppa som foreslo retningslinjene hadde tenkt i utgangspunktet. Jeg har snakket med Kjersti og Kristine i NP og det høres ut som de absolutt ikke har ment å regulere det som faktisk står skrevet i det nå nye punkt 7, siste avsnitt;

Rettigheter til bildene ligger hos poolhaver. Deltakere i poolen kan ikke videreformidle materiale til andre uten etter avtale med poolhaver.

Det er spesielt første setning her som er vanskelig og her mener NJ at NP rett og slett ikke har anledning til å ta rettigheten fra opphavsmannen og gi den til poolhaver, men det er nok heller ikke det man har forsøkt å regulere, selv om det kan leses slik ;) For meg ser det ut som det er forsøkt å regulere er hvorvidt en av *pooldeltakerne* kan dele materialet videre, og det skal de selvsagt ikke. Men rettigheter som *opphavsmannen* selvstendig har, kan ikke fratras denne. Vi mener derfor at den første setningen kan strykes og at andre setning står fint alene. Slik:

~~*Rettigheter til bildene ligger hos poolhaver. Deltakere i poolen kan ikke videreformidle materiale til andre uten etter avtale med poolhaver.»*~~

Etter NR-sekretariatets oppfatning speiler diskusjonen i NP-styret og også innspillet fra NJ ovenfor at nyansene i synet på formuleringer på dette området først og fremst dreier som rettighetsspørsmål mellom fotografer og de respektive mediebedrifter (poolhavere). NRs fremste anliggende har vært å sikre viderebruk på egne plattformer, og det hensynet er uansett på plass.

NR-sekretariatet mener forslaget om å slå sammen punkt 7 og 8 er fornuftig. Det bør, etter vårt syn heller ikke være noe problem å stryke første setning i siste avsnitt, slik NJ foreslår. Det siste er muntlig kommunisert til NJs nestleder, men da selvsagt med forbehold om NR-styrets behandling. Uansett vil sekretariatet foreslå at NRs representanter i NP-styret får fullmakt til å slutføre forhandlingene om de nevnte formuleringer, med utgangspunkt i forslaget fra NP-sekretariatet og innspillet fra Norsk Journalistlag.

Forslag til vedtak: Med utgangspunkt i forslaget fra NP-sekretariatet og innspill fra Norsk Journalistlag, får NRs medlemmer i NPs styre fullmakt til å slutføre behandlingen av forslaget til nye retningslinjer for pool-fotografering.

UTKAST TIL RETNINGSLINJER FOR POOL-FOTOGRAFERING

1. Om retningslinjene Disse retningslinjene er vedtatt av Norsk Presseforbund styre [dato]. Retningslinjene er veiledende, og skal gi både mediene og arrangører råd om hvordan poolordninger bør gjennomføres.

2. Prinsipielt

Fri informasjonstilgang og fri tilgang til kildene er en forutsetning for ytringsfriheten (jf. Vær varsom-plakaten, punkt 1.3). Vårt utgangspunkt er fri mediedekning for alle medier av alle begivenheter. Poolordninger er en unntaksordning som bare skal brukes når det er nødvendig og relevant for å ivareta særskilte hensyn, og ikke som en bekvemmelighetsregel for arrangører.

3. Definisjoner

Med «*pool*» menes i denne sammenhengen fotografering (stillsfotografering og video/TV), der et begrenset antall aktører har adgang til et arrangement som skal dekkes på vegne av flere. Dette kan være for å sikre fotografenes arbeidsforhold (plasshensyn på angitte områder), for å ivareta særskilte sikkerhetshensyn, der arrangøren har et begrenset antall plasser eller der særlige hensyn tilsier at fri tilgang ikke lar seg gjennomføre. Dette kan blant annet være i situasjoner der mange tilstedeværende fotografer kan virke forstyrrende.

Med «*poolhaver*» menes den eller de medier som leverer bilder og opptak. Med «*pooldeltaker*» menes alle som har en avtale med poolhaver om tilgang til materiale.

4. Organisering av pool En arrangør som har behov for plassbegrensning (pool) kan selv ta kontakt med et medium med forespørsel om å være pool. Norsk Presseforbund kan fungere som kontaktpunkt.

5. Generelle regler og krav til poolinnehaver

Bilder og opptak skal stilles til disposisjon for alle pooldeltakere. Alle medier som ønsker å delta i en pool, skal få muligheten til å inngå avtale.

5.1: Grunnleggende krav Poolhaver må kunne produsere og tilgjengeliggjøre materiale av høy kvalitet på kort tid. I dette ligger også krav til utstyr, kapasitet og økonomi. Mediet må ha kapasitet og midler til å gjøre den forhåndsresearchen som er nødvendig for å gjennomføre poolen optimalt. For poolhaver skal pooldeltakernes interesser prioriteres framfor egne særinteresser. Poolhaver kan ikke gjøre noe av poolmaterialet eksklusivt tilgjengelig for enkelte medier. Alt bildemateriale skal være tilgjengelig for alle pooldeltakere så raskt som mulig. Dette gjelder også etterbruk/historisk materiale. Poolhaver har plikt til i ettertid å selge materiale også til medier som ikke deltar i pool.

5.2. Pooltyper Dagens medieflora, både antall medier og de plattformer de opererer på, tilsier at det ofte vil være formålstjenlig å dele inn i pooltyper. En arrangør må være forbredt på å håndtere følgende pooltyper:

Stillpool: Bildepool, med en eller flere fotografer.

Levende bilder:

Enkamera-pool: Enkel videopool.

Flerkamerapool: Ofte aktuelt i forbindelse med TV-produksjon.

Direkte-pool: Særskilt produksjon med tanke på direkteoverføring av arrangementer. Kan være både direkte enkamera og direkte flerkamera. På arrangementer hvor det avtales en stor flerkamerapool, bør det også åpnes opp for en enkel enkamerapool parallelt for å sikre en rimeligere type direkteoverføring.

5.3. Geografiske hensyn

På arrangementer av stor nasjonal og/eller internasjonal interesse som arrangeres på mindre steder, skal det legges til rette for at også lokale medier sikres tilgang til poolen(e).

6. Økonomi Pooldeltakelse er forbundet med kostnader, og poolhaveren må sikre at kostnadene ved å gjennomføre pool blir dekket. Pooldeltakere må være forbredt på å dele produksjonskostnadene.

7. Gjenbruk Pooldeltakere har rett til gjenbruk i egne sendinger og plattformer dersom ikke annet er avtalt med poolhaver.

8. Rettighetsspørsmål Ved bruk av bilder fra pool skal poolhaver krediteres, hvis ikke annet er avtalt. Dette gjelder også ved gjenbruk. Rettighetene til bildene ligger hos poolhaver. Deltakere i poolen kan ikke videreformidle materiale til andre uten etter avtale med poolhaver.

9. Bevaring Poolbilder/opptak har historisk verdi. Den som har ansvaret for poolen, har også et ansvar for å bevare materiale på en forsvarlig måte for ettertiden.